

MAKSU- JA TOLLIAMET

Andmekaitse Inspeksioon
Tatari 39
10134 Tallinn
info@aki.ee

Meie 14.05.2025 nr 4.2-4/012995

Selgitustaotlus: Maksu- ja Tolliameti teenistusse kandideerijate taustakontrolli õiguslik alus

Lugupeetud Andmekaitse Inspeksioon

Soovime Andmekaitse Inspeksiooni selgitust õigusliku aluse osas, mis lubab Maksu- ja Tolliametil (MTA) töödelda isikuandmeid ametisse kandideerijatele tehtava taustakontrolli raames.

Maksukorralduse seaduse (MKS) § 26 lg 1 kohaselt on maksuhaldur, tema ametnikud ja töötajad kohustatud hoidma saladuses maksukohustuslast puudutavat teavet, sealhulgas kõiki andmekandjaid (otsused, aktid, teated ja muud dokumendid) maksukohustuslase kohta, teavet andmekandjate olemasolu kohta, äri- ja pangasaladust, mida nad teavad seoses maksude tasumise õigsuse kontrollimise, maksu määramise, maksuvõla sissenõudmise, maksuõigusrikkumise asja menetlemise või muude teenistus- või töökohustuste täitmisega (edaspidi maksusaladus). Maksusaladuse hoidmise kohustus ei lõpe teenistus- või töösuhte lõppemisega.

Avaliku teenistuse seadus (ATS) § 14-16 sätestab nõuded isikutele, keda tohib ametisse nimetada. Sellest tulenevalt teostab MTA nendele ametisse kandideerijatele, keda ollakse valmis nimetama ametisse (ehk kandideerimise protsessi läbinud viimasele kahele kandidaadile või ainuisikulisele viimasele kandidaadile) taustakontrolli. Sama protsessi oleme rakendanud ka kahele viimasele töölepingu seaduse alusel kandideerijale. Nii töötajad kui ametnikud töötlevad maksusaladust, mistõttu on MTA-le oluline kandideerijate õiguskõrrelikkus. Samuti töötlevad maksusaladust MTA volitatud töötajate Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse (RMIT) ja Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse (RIT) töötajad ning MTA ametiruumidesse omavad juurdepääsu hooldusteenust (eelkõige koristusteenus) pakkuvate teenuseosutajate töötajad. MTA-l vastutava töötlejana on kohustus tagada maksusaladuse kaitse võimalikult parimal viisil, mistõttu leiame, et isikute suhtes, kes omavad/hakkavad omama või võivad saada juurdepääsu maksusaladusele on isikuandmete töötlemine taustakontrolliks igati õigustatud.

MKS § 81² ja tolliseadus § 10 sätestavad andmete kogumise isiku jälitusteabele juurdepääsuks ja teenistusse võtmise otsustamiseks järgmiselt:

(1) Maksu- ja Tolliamet võib isiku kirjalikul nõusolekul koguda tema kohta isikuandmeid kriminaalmenetluse seadustiku § 126³ lõikes 1 nimetatud jälitustoiminguga ning päringuga sideettevõtjale elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 sätestatud andmete kohta, kui see on vajalik selleks, et otsustada isiku juurdepääs jälitusteabele või isiku teenistusse võtmine Maksu- ja Tolliametisse.

IKÜM artikkel 6 lg 1 punktid a-f sätestavad isikuandmete töötlemise alused. Viidatud kataloogist väärivad edasist analüüsi järgmised alused: nõusolek (punkt a); avalikes huvides oleva ülesande täitmine või vastutava töötleja avaliku võimu teostamine (punkt e) ja õigustatud huvi (punkt f).

MTA on leidnud, et:

(i) nõusolek ei pruugi olla sobilik õiguslik alus isiku isikuandmete töötlemiseks teenistussuhtele eelneva taustakontrolli tegemiseks, sest antav nõusoleku ei pruugi vastata vabatahtlikkuse kriteeriumile. Nimelt on taustakontrolli teostamise lubatavus otseses seoses teenistuskoha saamisega ja nõusoleku mitteandmisel ei saa kandideerijat ametisse nimetada või temaga töölepingut sõlmida;

(ii) avalikes huvides ülesande täitmisele või vastutava töötleja avaliku võimu teostamisele ei saa MTA toetuda, sest õigusaktides puudub vastav norm, mis annaks MTA-le expressis verbis volituse taustakontrolli teostada. On küll olemas normid (nt avaliku teenistuse seadus § 14-16), mis sedastavad nõuded, millele ametisse nimetatav ametnik peab vastama, kuid puudub otsene õigus või kohustus kontrolli teostada. Samas saab nimetatud nõudetele vastavust kontrollida suuresti vaid taustakontrolli teostamisel.

(iii) õigustatud huvi tundub eeltoodud õiguslike alustega võrreldes kõige sobivam. Õigustatud huvi alusel taustakontrolli läbiviimiseks teavitatakse isikuid eelnevalt kirjalikult vastavalt IKÜM artiklites 13 ja 14 sätestatule.

Lähtudes eeltoodust palume AKI seisukohta küsimusele: millisel õiguslikul alusel võib MTA teostada teenistusse kandideerijate taustakontrolli?

Kui õigusliku alusena võib kasutada õigustatud huvi, kas võib taustakontrolli sellel alusel teostada ka RMIT ja RIT töötajatele ja haldusteenust osutavate ettevõtete töötajatele, kes osutavad teenust MTA ametiruumides?

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Tõnis Kuuse
Sisekontrolli osakonna
juhataja

Ines Ehavald
676 3155
ines.ehavald@emta.ee